

● Öntevékeny csoportok a JATE-n (11.)

Az Önakt

Az Önakt egyike a József Attila Tudományegyetemen öntevékeny csoportként bejegyzett zenekaroknak. Az együttes tagjainak többsége már a középiskolában is együtt zenélt. Egyik nagy bánatuk, hogy nincs elég pénzük egy saját CD megjelentetésére.

Az Önakt elnevezésű zenekar hat tagja közül négyen már a Deák Ferenc Gimnáziumban is közösen játszottak egy másik együttesben. Ez utóbbi tehát az Önakt előzenekarának tekinthető. A hat zenészből négy most a József Attila Tudományegyetemre, egy a Külkereskedelmi Főiskolára jár, a hatodik pedig már nem tanul. Az együttes vezetője Pap Balázs – bár csak papíron. Mint mondja, valójában nincs közöttük főnök. Ő egyébként a zenekaron belül énekel és gitározik, valamint dalszöveget ír. A másik szövegíró Simon József, aki szintén gitáron játszik. Dobosból kettő is van. Az egyik Bárkányi Balázs, a másik a tam-tam dobos, Bürk Balázs. A basszusgitárt Dweik Ádám pengeti, Dweik Dóra pedig zongorán játszik.

A zeneszámok közös munka eredményeként születnek, bár általában a két szövegíró „szállítja” a zenei témákat is. Amíg a prózából és a dallamból dal lesz, addig akár fél év is eltelik, de volt már olyan eset is, hogy az első próba végére összeállt a nóta. A próbákat a zenekar megalakulása után Dweik Ádámék lakásának nappalijában tartották, ám a szülők ezt nem sokáig bírták elviselni. Akkor a városi rockklubban kaptak próbais fellépési lehetőséget, s azóta ez a törzshelyük. A rockklubon kívül koncertez-

nek a JATE és a SZOTE klubban, valamint a Regős Bende gáz szabadidő központban.

Hangszereiket nagyrészt szüleik anyagi támogatásával, illetve a nyári munka során gyűjtött pénzből vásárolták. Nem a legjobb minőségűek, azok ugyanis több százezer forintba kerülnek. A zenekarnak be kell érnie az olyan felszerelésekkel, amelyek ára öt számjegyből áll. Pap Balázs szerint azonban ezekből is lehet szép hangokat kihozni, ha akarják.

Az együttes saját CD megjelentetésével is próbálkozott 1996 telén. A JATE Kulturális Irodájától kapott támogatásból és a maguk pénzéből béreltek egy stúdiót, amire összesen hatvan ezer forintot költöttek. A lemez elkészült, felvettek rá kilenc számot, de nem érték kiadni. Szerintük ugyanis annyi idő, amennyi a pénzükért rendelkezésükre állt, nem volt elég az általuk elfogadható minőségű munkához. Így aztán csak a barátoknak készítették néhány másolatot a lemezből. De nem tettek le arról, hogy egy olyan – akár csak egy vagy két felvételt tartalmazó – CD-t adjanak ki, amit mernek vállalni. Addig azonban az Önakt dalai csak koncerteken hallhatók. Legközelebb a JATE hagyományos vizsgaidőszakot záró buliján, majd február 19-én a farsangi fesztiválon lépnek fel a JATE klubban. Szerepelnek a szegedi ifjúsági napok és a májulus rendezvényein is. Anyagi helyzetük illusztrálásaként Pap Balázs elmondta, egy-egy koncerten fejenként általában ezer forintot keresnek, ami arra elég, hogy kifizzessék a zenélés közben és után elfogyasztott sör.

Hegedűs Szabolcs

● Balázs P. Elemér emlékére

A polihisztor jogász

● Munkatársunktól

Decemberben volt az ötvenedik évfordulója a szegedi tudományegyetem egykori kiváló jogászprofesszora, Balázs P. Elemér halálának. Az utolsó magyar polihisztor jogásznak nevezték, jogalkotói, bírói és tanítói munkát egyaránt végzett. A jogi kar decemberi tanácsülésén a kar oktatói is megemlékeztek róla előadásai-
ban.

Balázs P. Elemér Szabadkán született 1883. január 28-án. A kolozsvári egyetemen szerezte meg jogi diplomáját 1905-ben. Gyakorló jogászként kezdte pályáját, fiatal ügyészként került az Igazságügyminisztérium törvényelőkészítő osztályára, ahol több mint két évtizeden át fejtett ki széles körű és maradandó kodifikációs tevékenységet. Innen azután mint miniszteri tanácsos került a Kúria bírói székebe.

Kezdetől fogva kötődött a szegedi, illetve annak elődjéhez, a kolozsvári egyetemhez. 1934-ben a szegedi egyetemen magántanárrá habilitálták a büntetőjog tárgyköréből, három évvel később pedig kinevezték az intézmény polgári

törvénykezési jogi tanszékének élére. A tanszéket 1940-ig vezette, majd az év októberétől a kolozsvári tudományegyetemen a magyar polgári és büntető törvénykezési jog, valamint az anyagi büntetőjog professzora, és emellett a Polgári és Büntető Törvénykezési Jogi Szeminárium igazgatója lett.

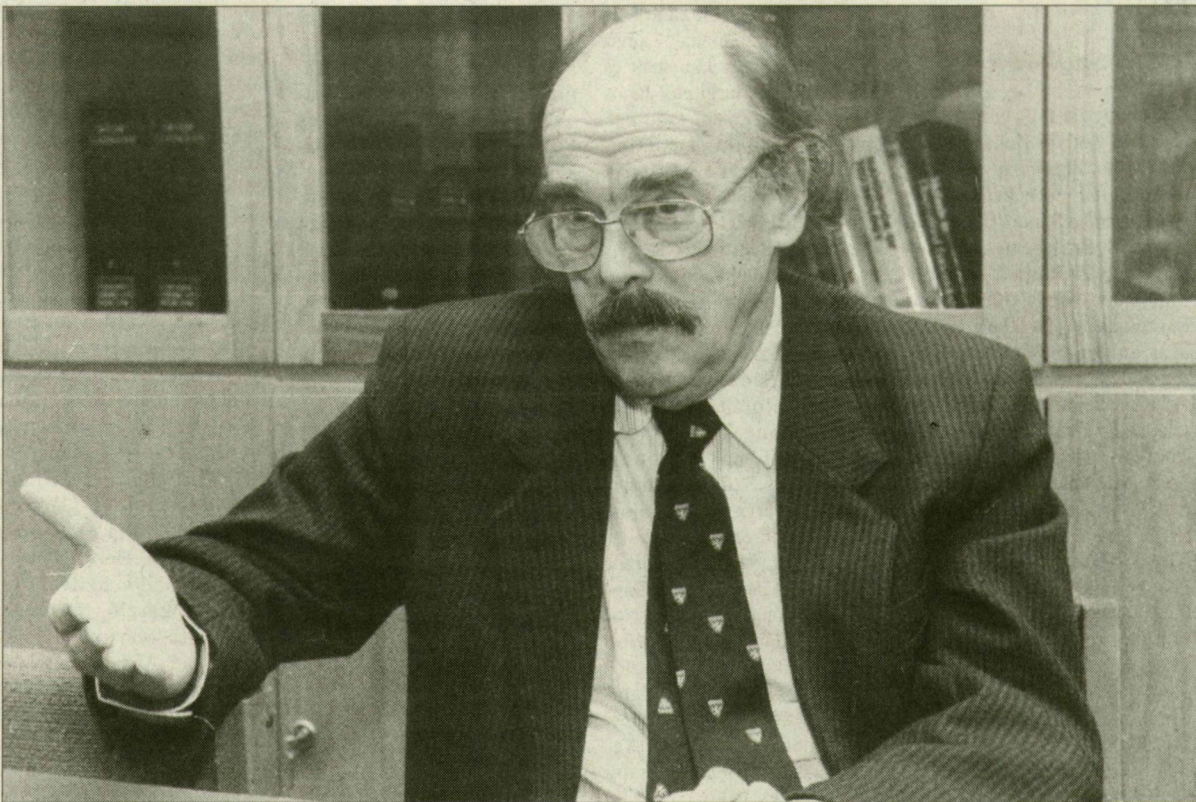
A Kolozsváron eltöltött négy év után 1945-től 1947. december 17-én bekövetkezett haláláig ismét tanszékvezető egyetemi tanárként dolgozott Szegeden, mint a büntetőjog és a büntető eljárásjog professzora.

Balázs P. Elemért a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választották 1943-ban. Elnöke volt a Szerzői Jogi Szakértői Bizottságnak, tagja volt a Törvényszéki Orvosi Vizsgálóbizottságnak, társelnöke az Iparjogvédelmi Egyesületnek, alelnöke a Sajtótudományi Társaságnak és a Társadalomtudományi Társulatnak. Magyar, valamint olasz, német, francia nyelvű publikációinak száma meghaladja a kétszázat.

Sokoldalú tudományos munkássága során a büntető-, a civil-, a közigazgatási és a sajtójoggal foglalkozott.

● Egészségünk – egészségügyünk

Infarktus helyett májzsugor

Forgács Iván: „Egy ország gazdasága, gazdagsága és polgárainak egészsége között szoros összefüggés van.” (Fotó: Schmidt Andrea)

Az infarktus okozta halálozás valamelyest csökkent, ugyanakkor a középkorú férfiak körében az alkoholos májrosadás okozta halálozás jelentősen nőtt. Már az is eredménynek könyvelhető el, hogy nem emelkedett a rákban elhunytak száma. Nálunk az a jellemző, hogy az emberek többsége anyagi biztonságuk érdekében feladja az egészségüket. Az ország egészségi állapotáról készült diagnózis nem mutat öröme okot adó képet.

Az utóbbi években történt – pozitív és negatív – változások milyen mértékben, hogyan hatottak egészségi állapotunkra, s egyáltalán milyen orvosi diagnózis állítható fel a magyar társadalom testi-lelki jólétéről, betegnek nevezett egészségügyünkről? E két, egymástól nem független terület átvilágítására kértük a SOTE Népegészségtani Intézetének vezetőjét, dr. Forgács Iván professzort, aki két éve a szegedi orvosegyetem népegészségtani intézetét is irányítja.

● A rendszerváltás nyomában járó számtalan – kinek pozitív, kinek negatív – változás okozott-e észlelhető változást egészségi állapotunkban?

– A KSH adatai arra engednek következtetni, valamelyest javult a magyar lakosság egészsége. Én azonban óvni mindenkit attól, hogy ebből végletes következtetéseket vonjon le, hiszen sajnos csak kis ingadozásokról van szó, azaz az egyik évben javul, a másikban rosszabbodik a helyzet. Ha nem is változott globálisan egészségünk, bizonyos fő betegcsoportokban eltolódásokat tapasztalhatunk. Az infarktus okozta megbetegedés és halálozás valamelyest csökkent, ugyanakkor a középkorú – 35–59 közötti – férfiak körében az alkoholos májrosadás okozta halálozás jelentősen nőtt. Ebben a korcsoportban közel annyian halnak meg az ital miatt májzsugorban, mint infarktusban. Nincs jelentős változás a daganatos halálozásban, de már az is eredménynek könyvelhető el, hogy legalább nem emelkedett a rákban el-

hunytak száma. Öröndöset viszont, hogy tavaly kevesebb volt az öngyilkos, mint néhány évvel ezelőtt.

● A születéskor várható átlagos élettartam az egyik legérzékenyebb mutatója a testi-lelki jólétnek egy-egy országban?

– A legújabb szemlélet szerint a születéskor várható átlagos élettartam mellett nézzük annak valószínűségét, hogy – például – valaki 35 éves korában megéri-e a 64. születésnapját. Azt vizsgáljuk, hogy száz 34 éves korú emberből hányan érik meg 64. életévüket. Ausztriában 80 százalék, Magyarországon ez az arány 58 százalék.

● Az egészségi állapot vizsgálatánál a legfontosabb kérdés: milyenek, illetve miként változnak az egészségünket befolyásoló tényezők? Ez azért fontos, mert ami ma változik, annak hatása 10-20 év múlva lesz látható, érzékelhető.

– Az egyik befolyásoló tényező a gazdasági helyzet, hiszen egy ország gazdasága vagy gazdagsága és polgárai egészsége, a születéskor várható átlagos élettartam és GDP között szoros összefüggés mutatódni ki. Az egyén jövedelmi viszonyai szintén alapvetően befolyásolják az illető egészségi állapotát. Minél szegényebb valaki, annál betegesebb. A magyar lakosság gazdasági helyzete nem változott pozitív irányban, sőt az anyagi-jövedelmi különbségek nagyságrendekkel nőttek, egy szűk réteg javára. A másik alapvető egészség-befolyásoló tényező az iskolázottság. Minél magasabb az iskolázottsági szintje valakinek, annál jobb az életkilátásai. Ez a műveltség és az egészségkultúra szoros összefüggéséből fakad. A 80-as években Budapest egyes kerületeiben megvizsgálták a 35 éves férfiak várható élettartama és iskolai végzettsége közötti összefüggést, s egyértelműen kimutatták, hogy a magasán kvalifikált polgárok lakta kerületekben az életkilátások lényegesen jobbakként mutatkoztak, mint azokban a városrészekben, ahol alacsony iskolai végzettségű emberek élnek. Általában minél jobb gazdasági helyzetben van egy ország, minél jobb módú az egyén, annál nagyobb – a

saját értékrendjén belül – az egészség értéke. Annál többet hajlandó áldozni erre és annál jobban figyel életmódjára.

● A halálozási és betegségek mutatóink tükrében jöszerevel azt látjuk, hogy nálunk nemhogy értéke nincs az egészségnek, de a lehető legkisebbre sem becsülik, tisztelet a nagyon kis számú kivételnek.

– Magyarországon pillanatnyilag a legtöbb ember, család esetében a gazdasági biztonság megteremtése és fenntartása sokkal fontosabb, mint az egészség megővése. Az emberek többsége inkább feláldozza testi-lelki épségét az anyagiakért. Ma nálunk az a jellemző, hogy betegen is dolgoznak az emberek, nehogy kirúgják őket az állásukból a hosszabb-rövidebb ideig igénybe vett táppénz miatt.

● Amikor pedig belerokkannak az anyagi biztonságért, a megélhetésért folytatott hajszába, akkor magukra maradnak, mert a szociális háló nem tartja fenn őket.

– Fontos, egészséget befolyásoló tényező, a szociális ellátórendszer minősége, hatékonysága. Minél jobb egy országban a szociális ellátórendszer, annál kevesebb gondja van az egészségügynek, hiszen azok, akik a szociális háló lyukain kihullanak, mind-mind az egészségügy „kötényébe esnek”. Nyilvánvaló, hogy amilyen mértékben az állam kivonja magát a szociális ellátási kötelezettség alól, olyan mértékben nő az egészségügy terhe. Nagyon egyszerű példákat mondok az érthetőség kedvéért. Egy olyan hajléktalannak, akinek nincs tisztálkodási lehetősége, előbb-utóbb kifelélyesedik a bőre, és természetesen a bőrgyógyászatra kényszerül, vagy egy kiéhezett, a folyadékhiánytól kiszáradt embert a belgyógyászaton tudnak felerősíteni, a magatehetetlen beteg legtöbbször az elhelyezésre kerül.

● Ha a felsorolt egészség-befolyásoló tényezőket vizsgáljuk, akkor milyen következményekkel kell számolnunk?

– A gazdasági helyzet döntően nem változott, az

emberek többségének anyagi helyzete egyértelműen rosszabb lett. A műveltségi szint, az egészség értéke is csökkent, a gazdasági túlélés előbbre való. A szociális ellátásból egyre többen szorulnak ki, és sajnos az egészségügyi ellátás sincs a helyzet magaslatán. Valamennyi, az egészségünket befolyásoló tényező rosszabbodik, következtetésképpen egészségünk folyamatosan tovább romlik.

● Milyen mértékben befolyásolja egészségünket egészségügyünk?

– Az egyén magatartása, életvitele 30 százalékban, a külső körülmények 50 százalékban, az egészségügyi ellátórendszer 20 százalékban felelős az emberek egészségi állapotáért.

● Ha kismértékben játszik is szerepet testi-lelki jólétünk milyenségében, mégsem mindegy milyen. A mi egészségügyünk legalább annyira gyógytásra szoruló, mint az egészségünk.

– Magyarországon körülbelül 300 dollár jut évente, fejenként egészségügyi kiadásokra, a fejlett európai országokban 1500-2000 dollár körül. Nyilvánvaló, hogy ötször, hétszer akkora összegből többet lehet nyújtani. A magyar egészségügyi ellátás a maga 300 dolláros fejkvótájához képest nagyon jól működik. Nem szídni kell, mondván, pazarló, hanem dicsérni, mert ekkora összegből képes az ellátást biztosítani. Az egészségügyre szánható kiadások minden országban a gazdasági helyzettől függenek, s az ellátás arányos a költségekkel. Az orvosok, ápolók, asszisztensek szakmai felkészültsége még mindig jó, s ez nem utolsó szempont a gyógyítás minőségét illetően. A nem is oly távoli jövőben várható egészségügyi privatizáció illetve a magánbiztosítók megjelenése, két-három éven belül óriási változásokat hozhat és visszahat az egészségügyi ellátórendszer egészére, ugyanis abban a percben kialakul a verseny, ami beláthatatlan változásokat eredményez, de egyértelműen nem fogja csökkenteni sz egészségügyi ellátás költségeit.

Kalocsai Katalin

Tudósklub a felsőoktatásról

● Munkatársunktól

A felsőoktatás-politika aktuális kérdéseit vitatják meg a Szegedi Akadémiai Bizottság Tudósklubjának rendezvényén, február 12-én 17 órakor az akadémiai bizottság székházának első emeleti 103-104-es termében. A beszélgetés vendégei Dinya László, a Művelődési és Köznevelési Minisztérium helyettes államtitkára és Frenyó V. László, a Felsőoktatási Tudományos Tanács elnöke. A házigazda Csirik János, a József Attila Tudományegyetem tanszékvezető egyetemi tanára és egyben a tudósklub titkára lesz.

Pénzjutalom orvoshallgatóknak

● Munkatársunktól

A Reinhold és Carmen Würth Alapítvány minden tanév végén díjkiosztó ünnepség keretében húszezer forint egyszeri pénzjutalmat ad át képviselője útján a Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem Általános Orvosi Karának és Gyógyszerésztudományi Karának végzős hallgatói közül az első helyezetteknek. A pénzjutalomra a pályázatot május 15-ig kell benyújtani az egyetem Rektori Hivatalába, dr. Telegdy Gyula oktatási rektorhelyettes nevére címezve.

Biogal-díj medikusoknak

● Munkatársunktól

A Biogal Gyógyszergyár Rt. és a TEVA Pharmaceutical Ltd. az 1997/98-as tanévben is pályázati lehetőséget ajánl a Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem kiemelkedő teljesítményt nyújtó graduális és ösztöndíjas doktorandusz hallgatói számára. Az elnyerhető díj háromszázezer forint, amely a pályázók között megosztható. Az pályázhat, aki az utolsó két félévben 4,5-ös átlagot meghaladó tanulmányi eredményt ért el, kiemelkedő közösségi munkát végzett, kimagasló tudományos diákköri vagy klinikai diákköri tevékenységet folytat. Az elbírálás során azt is előnyt jelent, ha a pályázó tudományos munkában foglalkozott a farmakológia, az immunológia területével, illetve a központi idegrendszerrel.

A pályázatokat május 15-éig lehet beadni a SZOTE Rektori Hivatalába, dr. Telegdy Gyula oktatási rektorhelyettesnek. A jelentkezéseket a rektorhelyettes által vezetett ad hoc bizottság bírálja el, amelyben a TEVA-Biogal egy munkatársa is helyet kap.

Orvosok üléseznek

● DM-információ

A Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem Tudományos Ülések Bizottsága a Szegedi Akadémiai Bizottság Orvostudományi Szakbizottságával és az Immunológiai Munkabizottsággal közösen tudományos ülést rendez február 17-én 16 órától az akadémiai bizottság székházában.